

EDITORIAL

Čechov napsal (parafrázuji): *kdýž se na začátku povídky zakleává do zdi břebík, musí se na něm na konci někdo oběsit*. Tento morbidní příměr užívám, kdýž se snažím studenty navést k tomu, aby ze své diplomové práce vypustili zbytečné pasáže – a vytáhli tak ze zdi všechny ty zapomenuté neúčelné „hřebíky“.

Obvykle jde o zdlouhavé obecné kapitoly, jež se přímo netýkají tématu a autor nad ním s mlhavým tušením pouze „krouží“ jako zmatená včela nad rozkvetlou loukou. Čtenář se tak stává nechtěným divákem autorova pokusu o orientaci v problematice, či (v lepším případě) jeho intelektuální rozcvičky, anebo dokonce (v tom horším případě) lenosti. Všeobecnosti a notoriety vedou k textu, jenž připomíná přehledovou učebnici. Mohou být dobré pro autora, pro vytyčení terénu a ujasnění zadání, ale poučeného čtenáře, který v diplomce nehledá skripta, zajímat obvykle nebudou.

Další typ „hřebíků zbytečně do zdi zatlučených“ tvoří detailní technické informace, které možná nebylo lehké získat, ale v kontextu díla nejsou pro čtenáře nijak přínosné. Většinou jen rozbíjejí koherenci textu a rozptylují pozornost. Pokud je např. zdlouhavě rozebírána nějaká evropská směrnice, včetně různých verzí od návrhu po finální stav, jde velmi pravděpodobně o údaje samoučelné a tedy zbytečné... leda by se snad tato informace týkala geneze nějakého konkrétního institutu a autor popis historických peripetií „odůvodnil“ tím, že s různými verzemi návrhu směrnice potom dále aktivně pracuje.

Častou skupinu kandidátů na výmaz pak tvoří texty příliš upovídáné a roztahané; všechny ty pasáže, kde počet slov výrazně převyšuje jejich význam. Rozpoznat, kdý byla překročena hranice žvanivosti, je ovšem umění.

Navržené škrty autory obvykle bolí... Tváře některých diplomantů poté, co jim vypuštění (často velmi dlouhých) pasáží navrhnou, připomínají raněného, kterému lékař oznámil, že je nutná amputace. Jako paliativum v rámci první pomoci obvykle nabídnu slova Williama Faulknera o nutnosti naučit se škrtat vše, co nepřispívá příběhu: *in writing you must kill all your darlings*.

Někdy ani toto přerámování nepomůže. A autor se stále tváří, jako kdýbych mu ta slova nemazal z elektronického dokumentu, ale seškrabával mu je z kůže jako nechtěné tetování z mládí. Pak použiju ultimativní nástroj.

Jedna z rad začínajícím spisovatelům zní takto: autor by si měl při psaní představovat imaginárního čtenáře, který naslouchá jeho slovům. Doporučení adresovaná tvůrcům

beletrie je třeba číst s opatrností, když se mají týkat i publikací odborných, zde ale ta inspirace světem povídek a románů funguje skvěle. Studentovi doporučím, aby si v klidu domova spornou pasáž přečetl nahlas a představoval si přitom pomyslného čtenáře, který sedí na židli před ním a poslouchá. *Tak, jak se tvářil*, ptám se na příští konzultaci nad (obvykle již upraveným) textem.

Nejvíce úsilí si ale vždy vyžádají pasáže, které „jen“ obsahují příliš mnoho slov. K tomu jsem zde měl původně o dost delší text, ale po seškrtní z něj zbyly tyto dva závěry:

1. I postradatelné pasáže jsou pořád ještě zbytečné a většinou je lze vypustit.
2. Smysl některých textů je v tom, že se v díle nakonec neobjeví.

Josef Kotásek